

OBSAH

ÚVOD	9
1 KOMUNIKÁCIA NA VYUČOVANÍ V TEÓRII A PRAXI	11
1.1 Vývoj pedagogickej komunikácie a jej výskum	11
1.2 Komunikácia na vyučovaní	14
1.2.1 Roviny komunikácie na vyučovaní	15
1.2.2 Komunikácia ako prostriedok rozvoja osobnosti žiaka	16
1.2.2.1 Komunikácia a kognitívny rozvoj osobnosti žiaka	16
1.2.2.2 Komunikácia vo vzťahu k rozvoju afektívnej oblasti	18
2 SOCIÁLNA KOMUNIKÁCIA V KONTEXTE KOMUNIKÁCIE NA VYUČOVANÍ	25
2.1 Základné pojmy z oblasti sociálnej komunikácie	25
2.2 Funkcie komunikácie z aspektu edukačného procesu	28
3 PROCES SOCIÁLNEJ KOMUNIKÁCIE NA VYUČOVANÍ	32
3.1 Sociálna percepcia (vnímanie)	32
3.2 Roviny sociálnej komunikácie v kontexte edukácie	37
3.2.1 Vecná rovina	38
3.2.2 Sebaprojektová rovina	40
3.2.3 Vzťahová rovina	41
3.2.4 Apelová rovina	44
3.2.5 Ovplyvňovanie ako súčasť komunikácie učiteľa	46
3.2.6 Paralingvistické aspekty reči ako prostriedok posolstiev	50
3.2.7 Neverbálna komunikácia ako prostriedok posolstiev a významu	55
4 KOMUNIKÁCIA AKO PROSTRIEDOK EMOCIONALIZÁCIE VYUČOVACIEHO PROCESU	65
4.1 Rozvoj vybraných komunikačných spôsobilostí	65
4.1.1 Priame a nepriame vyjadrovanie pocitov	66
4.1.2 Vyjadrenie empatického porozumenia	68
4.1.3 Podporné a brzdiace reakcie v komunikácii	70
4.2 Klíma a jej charakteristika	72
4.2.1 Klíma školy	72
4.2.2 Klíma triedy	75
4.2.3 Tvorba pozitívnej sociálno-emocionálnej klímy na vyučovaní	78

4.2.3.1	Klíma, prostredie, atmosféra	79
4.2.3.2	Determinanty a typy klímy	80
4.2.4	Intervencie ovplyvňujúce psychosociálnu klímu školy	83
4.2.4.1	Intervencie do klímy školy	84
4.2.5	Metódy skúmania vyučovacej klímy	86
4.3	Motivácia žiakov na vyučovaní	87
4.3.1	Motivácia a jej vymedzenie	88
4.3.2	Vnútoraná a vonkajšia motivácia	90
4.3.2.1	Vnútoraná motivácia	90
4.3.2.2	Vonkajšia motivácia	91
4.3.3	Činitele motivácie	93
4.3.3.1	Hierarchia potrieb podľa A. H. Maslowa	93
4.3.3.2	Faktory motivácie žiakov k učeniu	96
5	UMENIE ROZHOVORU	100
5.1	Rozhovor, druhy rozhovorov	101
5.2	Príprava a priebeh rozhovoru	104
5.2.1	Príprava na rozhovor	104
5.2.2	Začiatok rozhovoru	106
5.2.3	Priebeh rozhovoru	107
5.2.3.1	Komunikačné stratégie podporujúce priebeh rozhovoru	107
5.2.3.2	Chyby v rozhovore	110
5.2.3.3	Otázky v rozhovore	112
5.2.3.4	Zakončenie rozhovoru	114
5.3	Bariéry komunikácie	114
6	KOMUNIKÁCIA AKO PROSTRIEDOK DIDAKTICKEJ TRANSFORMÁCIE UČIVA	117
6.1	Učiteľ, učivo, žiak – didaktický trojuholník	118
6.2	Pedagogická interakcia a komunikácia z pohľadu koncepcií vyučovania	122
6.3	Práca učiteľa s učivom, didaktická analýza učiva, príprava na vyučovanie	131
6.4	Formulovanie edukačných cieľov	137
6.5	Formulovanie učebných úloh	143
6.6	Vyučovacie metódy a stratégie	149
6.6.1	Metódy kognitivizácie vyučovacieho procesu	152
6.6.1.1	Monologické vyučovacie metódy	152
6.6.1.2	Dialogické metódy vo vyučovaní	156
6.6.2	Metódy a stratégie komplexného rozvoja osobnosti žiaka	161
6.6.2.1	Diskusné metódy	161
6.6.2.2	Problémové metódy	162
6.6.2.3	Metódy rozvoja kritického myslenia	164
6.6.2.4	Situačná metóda (prípadová štúdia)	167

6.6.2.5	Inscenačná metóda.....	169
6.6.2.6	Didaktické hry.....	169
6.6.2.7	Skupinové a kooperatívne vyučovanie	170
6.6.2.8	Projektové vyučovanie.....	171
6.6.3	Názorno-demonštračné metódy a metódy rozvíjania psychomotorických zručností.....	175
6.7	Hodnotenie vo vyučovaní, funkcie a druhy hodnotenia	178
6.7.1	Slovné hodnotenie a klasifikácia	186
6.7.2	Zásady hodnotenia vo vyučovaní.....	188
LITERATÚRA	194